

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**DE TRIBVS BONORVM || operum generibus,||
ELEEMOSYNA,|| IEIVNIO ET ORATIONE;|| de que eorundem
operum vi, vsu, & || ratione, LIBRI TRES,|| AVCTORE ||
THEODORO PELTANO SO-||cietatis IESV Theologo.|| AD ...**

Peltanus, Theodor Anton

Ingolstadii, 1580

Octavi. De iniustis illorum querelis & calumniis, qui horarum Canoniarum rationem & vsum oppugnant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46891](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46891)

Christi exemplum vel factum non habet vim legis, sed consilij tantum, etsi hoc quoque non semper.

sunt, ea de vocalis orationis necessitate nihil præfinit. Com-
mendant tamen externam orationem, eamque DEO gratam &
Christiano homine dignam prædicant. Sic quoque CHRISTI exem-
plum, eiusdemque doctrina non figit semper legem: Multa enim
ille fecit & docuit, quæ tamen non iussit, neque per modum præ-
cepti iniunxit. Vtrumque tamen indicat, vocalem orationem rem
esse utilem, quamque CHRISTI discipulus sedulo exerceat, ido-
neam. Sic tandem omnia nostra in illius obsequium sunt verten-
da, verum id liberè, ubi aliud præceptum non fuerit. Sed neque
vnus quoque est tantum linguæ usus, sed varius & multiplex. Quare
si orando in DEI seruitium illam non conuerto, possum docen-
do, vel prædicando, vel ius dicendo, vel aliud quippiam eiusmodi
præstando conuertere.

Matth. 7.
Luc. 10.
2. 2. q. 83 art. 3.

DE mentalis porrò orationis necessitate nulla est quæstio;
non solum propter euidentes causas & rationes iam antè allatas,
verum etiam propter CHRISTI voces manifestam præcepti for-
mam præ se ferentes; ait enim: *Petite, & accipietis; querite, & inueni-
tis; pulsate & aperietur vobis.* Hic Thomas: Non solum petere, quæ
desideramus, sed etiam rectè aliquid desiderare sub præceptu ca-
dit: Sed desiderare cadit sub præceptum charitatis, petere autem
sub præceptu religionis: Quod quidem præceptum ponitur Ma-
thæi septimo, ubi dicitur: *Petite, & accipietis.* Cum ergo præceptum
hoc non sit datum de oratione vocali, ut exponit idem auctor art.
12. eiusdem quæstionis, consequens fit, ut datum sit de oratione
mentali; quippe cum nulla sit oratio, quæ ad mentalem aut voca-
lem non pertineat. Equè præcepti speciem præ se fert alteru illud
eiusdem CHRISTI: *Oportet semper orare, & non deficere.* Et illud item:
Vigilate, & orate, ne intretis in tentationem. Et illud tandem Iacobi: *Ora-
te pro inuicem, ut saluemini.* Verum de priuata orationis necessitate
fatis; proximum est, ut de publica quoque nonnulla differamus.
Nam etsi usus illius tam latè non patet, atque priuata; patet ta-
men maioribus aduersariorum telis.

Luc. 18.
Luc. 22.
Matth. 26.
Iacob. 5.

*De iniustis illorum querelis & calumniis, qui horarum cano-
nicarum rationem & usum oppugnant.*

CAPVT OCTAVVM.

QVI

VI ea omnia referre, accuratèq; refutare vellet, quæ veteres hæretici aduersus horas Canonicas, solennesq; & publicas preces olim attulerunt, & nuper nati etiamnum aduersus easdè adferunt, prolixiore oratione opus haberet; verùm quòd ad alia festinemus, quòdque Thomæ V Valdensis opera veteribus abundè factum sit satis; nos ea solùm hoc loco in medium adferemus & propugnabimus, quæ illi impugnant, vel damnant, vel superstitionis notat, qui hac hominũ memoria Ecclesiam perturbant, Sathanæq; regnũ dilatant.

CAVILLANTVR hi autem permulta, sed non eadè omnes, prout ætatis huius sectarij in paucis admodum inter se cõspirant; ast omnia malignè & vanè: Quandoquidem si rectè, vt par est, rem expendere, nihil omnino in horis Canonicis earundè muerpartibus vel circumstantiis inuenirent, quod iure damnare, aut cuiuscunque superstitionis notare possent. Et quamuis istud apud cordatos, & erga orthodoxiam bene affectos obscurum non sit, clarius tamen euadet, si præcipua rei huius capita, potioraq; corporis huius membra in medium adduxerimus. Neque enim est animus de horis Canonicis ex instituto, hoc loco disputare; sed ea tantum, vt paulò antè monebam, propugnare, quæ ab Antagonistis acrius oppugnantur.

INTER cætera igitur horæ Canonicæ deponunt orationem, eamque frequentem. Deponunt certum tempus & locum: tum certum quoque modum & numerum. Deponunt delectos homines, qui totius populi nomine & loco pensum horarium publicè, ritèque persoluant. Deponunt tandem, vt illi, qui ad munus hoc allecti sunt, officium diligenter faciant, iustasq; si secus fecerint, negligentia suæ pœnas luant. At nihil ex his omnibus est, quod cum ratione pugnet, aut à maiorum traditione dissentiat, aut scripturis aduersum existat, aut vllam omnino mali aut vanæ religionis speciem præ se ferat.

ET ENIM orare secundum se, non est malum, sed bonum & salutare, vt fatentur omnes. Nam etsi sunt, qui parum ad salutem prodesse contendunt, nullus tamen sano iudicio vtens est, qui orare malum aut peccatum esse dicat. Dicunt sanè & scribunt, qui in Lutheri verba iurarunt: Omnia iustorum opera peccata esse; verùm quia hoc & contra rationem, & contra scripturam, & contra

Sectarij in paucis admodum inter se cõspirant.

Nihil omnino cõperitur in horis Canonicis, quæ cõ scripturis, aut ratione, aut religione, aut maiorum traditione pugnet. Mentè se destitutos demonstrat, qui orare malum, aut peccatum esse docent.

communem sapientum omnium sensum atq; consensum dicunt & scribunt; neq; de sola oratione, sed de omni omnino iustorum opere asserunt, non existimauit, eos inter illos censendos, qui sano iudicio præditi sunt. Quis enim nisi prorsus amens metisq; impotens asserat, CHRISTVM, Apostolos, Prophetas, Martyres, Sanctos deniq; omnes verbo & exemplo certatim ad id instigasse, quod de se peccatum erat? Atqui hi omnes, vt in vtroq; instrumêto videre est passim, ad orationis studium instigabant, vt qui maximè.

NON est malum rursus, sed bonum & apprimè salutare, frequenter orate. Nam & Apostolus, vt sine intermissione oremus, monet. Et CHRISTVS, oportet semper orare & non deficere, clamat; & Annæ filix Phauelis laudi vertitur, quòd ieiuniis & obsecrationibus noctu ac die DEO seruiret; & Danieli, quòd ter interdium genibus nixus Hierosolymam versùs oraret; & viduæ Euangelicæ, quòd apud iniquum iudicem opportunè importunè ius suum vrgeret; & Cornelio centurioni, quòd semper DEVM deprecaretur; & primitiuæ Ecclesiæ, quòd sine intermissione pro Petro in vincula coniecto Dominum rogaret; & Dauidi, quòd totas noctes orationi vacaret. Sed & Paulus quoq; nocte & die sese oratione profitetur, quòd Thessalonicensium faciem videre liceret, eaq; quæ fidei illorù deerant, expleret. Idem desolatis viduis vt nocte & die orationibus & obsecrationibus instent, præfinit. Alibi Ephesius vt pro se & omnib; Sanctis omni instatia orent, seriò iniungit. Mitto hinc Aaronis posteritatem, quæ vt precibus diuinisq; laudibus diu noctuq; in tabernaculo operam daret, diuinitus electa & instituta erat: Nò itaq; nouum aut à scripturis alienum est, frequenter orare.

IAM si bonum & salutare est, frequenter orare, frequensque oratio distincta temporum interualla deposcat, (neq; enim preces distinctæ, vel eadem crebrò repetitæ in vni temporis articulo incidere possunt) non erit malum orandi tempora ita inter se distribuere, vt præcipuis diei partibus respondeant. Primariæ autè diei partes sunt quatuor, manè videlicet & vespera; dies media & nox intempesta; quas eò quisq; obseruat obseruauitq; semper accuratiùs, quòd pietati & deuotioni magis erat deditus. Prophetæ Dauidi familiare erat noctu vel summo manè orare, etsi interdium ab oratione nò prorsus vacaret. De nocturna oratione cõ-

Præcipue naturalis diei partes quatuor,

Psal. 118.

Psal. 137.

cionatur illud: *Media nocte surgebam ad consuetum nomini tuo. Et illud:*

Memor

Memor sui nocte nominis tui Domine. Et illud: *Meditatus sum nocte cum corde meo.* Et illud: *In noctibus extollite manus vestras in sancta, & benedicite Dominum.*

Psal. 5.
Psal. 76.
Psal. 87.

DE matutina verò illud: *Manè exaudies vocem meam; manè astanto tibi.* Et illud: *Exaltabo manè misericordiam tuam.* Et illud: *Manè oratio mea proueniet te.* Et illud: *In matutinis meditabor in te.* Et illud: *Castigatio mea in matutinis.* De nocturna autem & matutina illud: *Clamabo per diem, & non exaudies: nocte & non ad insipientiam mihi.* Et illud: *Bonum est confiteri Domino, & psallere nomini tuo, ad annunciandum manè misericordiam tuam, & veritatem tuam per noctem.* De vespertina, matutina, & meridiana simul illud tandem: *Vespere, & manè, & meridie narro, & annuntiabo, & exaudiet vocem meam.* Habemus hinc, regium vatem stata orandi tempora obseruasse, puta nocturnum, matutinum, meridianum, & vespertinum, vt quæ cæteris ad orandum viderentur aptiora. Quare eadem etiamnum Catholica obseruat Ecclesia.

Psal. 5.
Psal. 58.
Psal. 87.
Psal. 111.
Psal. 119.

Psal. 54.

QVOD si Dauid & veteres Patres, (neque enim putandum est, solum Dauidem, qui grauisimis regni negotiis perpetuò distinebatur, stata orandi tempora obseruasse, reliquos autem pios & religiosos homines pro nihilo illa duxisse) habebant certas horas præfinitas; tempora orationi destinata, quantò magis Christianos coruscante iam Euangelij luce, exundanteque Seruatoris CHRISTI gratia & veritate suas stas precandi horas & vices obseruare oportebit? maximè verò cum non modò veteris Synagogæ proceres ea in re habeant duces & magistros, sed ipsos quoque Apostolos. Constat hos namque partim veteres æmulantes, partim legem suo exemplo firmantes, certa orandi tempora studiosè obseruasse, & quidem eadem ferè, quæ nunc in solennibus precibus obseruat Ecclesia. Nam & Paulus & Syllas in carcerem coniecti media nocte ad orationem surrexerunt, diuinisque laudibus clara voce incubuerunt. Quæ quoque oratio DEO tantopere placuit, vt eam manifesto miraculo statim confirmaret: Siquidem omnia carceris ostia euestigio sunt aperta, omniumque vincula illico soluta. Sic Petrus quoque & Ioannes ad nonam orationis horam in templum ascendisse leguntur. Idem Petrus dum sexta dici hora orationi incumbit, nullum hominū genus ab Euangelij doctrina excludi cœlesti, sed symbolico oraculo didicit.

Apostoli certa orandi tempora obseruarunt, & ea ferè quæ etiam nunc in Ecclesia sunt in vñ. Actor. 16.

Actor. 3.
Actor. 10.

ADDE his, Apostolos non solùm noctu & interdiu de more orasse; sed aliis quoq; vt idem facerent, auctores & hortatores extitisse; notum est enim illud Pauli: *Orationi instate, vigilantes in ea, in gratiarum actione.* Et illud rursum eiusdem: *Quæ verè vidua est, instet obsecrationibus & orationibus noctu & die.* Et illud item Petri: *Estote prudentes & vigilate in orationibus.* Et infra: *Sobrii estote & vigilate, quia aduersarius uester Diabolus, tanquam Leo rugiens circuit, querens, quem deuoret.* Tandè Apostolus graui reprehensione excipit Corinthios, quòd ad publicam orationem, quæ vtiq; stas temporibus & horis habebatur, citra ordinem, debitamq; modestiã & grauitatem conuenirent; scribit enim: *Quid ergo est fratres? Cùm conuenitis, unusquisq; uestrum psalmum habet, doctrinam habet, apocalypsin habet, linguam habet, interpretationem habet; Omnia ad ædificationem fiant.* Et quibusdam interiectis, ita demum concludit: *Omnia honestè & secundùm ordinem in vobis fiant.* Cuiusmodi autem ordo in publicis congressibus & precibus seruandus sit, id ibi plenè non præscribit, sed tantùm ex parte. Habemus ergo, non modò veterum Patrum, sed Apostolorum quoq; ætate non absq; certo ordine, temporumq; intercapidine orationi vacatum fuisse.

SED quid CHRISTVS? nullùmne ille eius rei exemplum, aut documentum nobis reliquit? Vtique; scriptum est enim: *Exiit in montem orare, & erat pernoctans in oratione Dei.* Et cùm dies factus esset, vocauit discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis, quos & Apostolos nominauit. Et infra: *Erat autem diebus docens in templo; noctibus verò exiens, morabatur in monte, qui vocatur Oliueti, nempe quòd ibi orationi vacaret.* Faciebatq; id ipsum subinde partim solus, partim discipulorum ceterua stipatus. Hinc illud Ioannis: *Sciebat autem Iudas locum, quia frequenter IESVS conuenerat illuc cum discipulis suis.*

QUIN & illa ipsa quoque nocte, qua à Iudeis captus est, prolixè orauit, tertioq; eandem orationem repetiuit. Dubium præterea nullum est, quadraginta illis diebus & noctibus, quas ieiunus transegit in deserto, orationi, rerumq; cœlestium contemplationi præcipuo studio incubuisse. Et quemadmodum familiarè ipsi erat noctu orare; ita alios quoque ad vigilias, nocturnasq; preces frequenter exhortabatur. Notum est illud Marci: *Vigilate, ne cùm repente venerit, inuenerit vos dormientes. Quod autè vobis dico, omnibus dico.* Et illud Matthæi: *Vigilate, quia nescitis, qua hora Dominus uester uenturus.*

venturus sit. Et illud eiusdem: *Sustinete hęc & vigilate, & orate, ne intro-*
tis in tentationem. Et illud tandem Lucę: *Vigilate omni tempore orantes,* Cap. 21.
ut digni habeamini stare ante Filium hominis.

SED dicent forsan: Esto cüm veterum, qui CHRISTI ad-
 ventum secula aliquot antecesserunt; tum CHRISTI quoque &
 Apostolorum exemplo orandum sit, & frequenter orandum sit,
 & noctu orandum sit, & aliqua etiam temporum ratio inter orã-
 dum obseruanda sit: at nihil hęc omnia ad statuendum septena-
 rium horarum canonicarum numerum. Neq; enim Apostoli so-
 liciti erant de numero, multò verò minùs de modo, loco, tẽpore,
 cæterisq; quę publicis precibus nunc passim adhiberi consueue-
 runt: Verùm vnum hoc illis studium erat; nempe vt munus illud
 precandi ritè, hoc est, in spiritu & veritate obirent.

SANE si nocturno, matutino, meridiano, & vespertino tem-
 pore, vel aliàs frequenter orare malum non est, vt diffusè paulò
 antè ex sacris literis ostensum est; non erit quoq; malū iis, qui Ec-
 clesię obsequiis diuinoq; cultui ex instituto mancipati sunt, certū
 orandi modum & methodū, quò munere suo fungantur rectiùs,
 præfinire, certumq; precationum pensum, quod quotidie absol-
 uant, eisdem præscribere. Verùm quia plura sunt, quę in horis Ca-
 nonicis displicent Antagonistis: Oppugnant enim personarum
 delectum, locum; tempus, modum, numerum, legis vinculum, &
 alia quædam eiusmodi quò de iniusta illorum oppugnatione &
 cõquestione, adeoq; de re tota constet clariùs, de singulis eo or-
 dine, quo iam proposita sunt, seorsum nonnulla attingam.

PORRO hęc autem, quod neminem inficiaturum existimo,
 religionem Christianam illustrioresque eiusdem partes tantam,
 vel maiorem quoque curam exigere, quantam secularis politia,
 vel quæuis alia functio externa; vt quæ cuiusque externo mu-
 neri politicoque statui tantum præstet, quantum anima corpo-
 ri, cœlestia terrenis, sempiterna caducis. Si ergo negotia ciui-
 lia, publicaque munia, & ea præcipuè, quæ ad totius Reipublicę
 salutem & incolumitatem pertinent, non conceduntur qui-
 buslibet citra vllum delectum, neque tractantur à quibuslibet
 promiscuè; sed à certis & ad impositum munus obeundum ido-
 neis, cur solennis publicusq; DEI cultus committetur quibusuis
 absque vllò prorsus discrimine?

Sectarij plura
 circa horas Ca-
 nonicas cauillã-
 tur, sed omnia
 iniuste & ine-
 pte.

Religio Christia-
 na maiorem de-
 poscit curam, q̃
 quæcunq; nego-
 tia politica.

Si, inquam, Respub. bene instituta, si prouincia, si regna omnia habent suos milites & satellites studio ad hoc conductos, & institutos, vt ad propulsandum iniuriam, quæ ab externo hoste inferri poterat, semper sint in procinctu: Si suos Iudices & assessores, qui controuersias, quæ inter ciues frequenter oboriuntur, iuste prudenterq; dirimant: Si suos prætores & lictores, qui improborum scelera legitimis pœnis coërceant: Si alios quamplurimos magistratus, qui alia aliaq; in Repub. munia obeant; Cur Catholica Ecclesia mystica CHRISTI sponsa nõ habeat suos ministros, qui sacra conficiant & porrigant? Qui ea, quæ ad fidem & mores faciunt, populo è suggestu proponant? Qui diuinas laudes totius populi nomine die noctuq; publicè decantent? Qui cetera tandem Ecclesiastica omnia ex professo curent & administrant?

RURSUM si Iudæorum Synagoga alebat suos pontifices & sacerdotes, aliosq; inferioris ordinis ministros ex Leuitica tribu delectos & assumptos, quibus solis fas erat sacra tractare & procurare, diuinasq; laudes publicè concelebrare, aded vt capitale esset, si quis alius in illud munus se intrusisset. Si gentium populus habebat suos flamines & protoflamines, suosq; aurspices & diuinos, qui soli sacra administrabant, Deorum oracula consulebant, hymnosq; & carmina in eorundem laudem publicè concinebant: Si ciuitates & prouinciæ, quæ Lutheri vel Caluini vel alterius magistri errores complexæ sunt, alunt suos Diaconos & Pseudodidascalos, quibus solis potestatem faciunt Lutheri vel Caluini Euangelium ebuccinandi, merumq; panem & vinum, corporis & sanguinis CHRISTI loco, distribuendi, ægros animam agentes in concepto semel errore confirmandi; Cur CHRISTI Ecclesia non habeat, qui ex instituto apud DEVM pro communi populi salute iugiter intercedant, & quosdam quasi secundarios μεσίστας inter DEVM & homines sese constituent?

DENIQUE si in ciuitatibus bene compositis & institutis, nõ cuilibet promiscuè quodlibet mechanicum opificium tractare licet, ne quod inde detrimentum respub. capiat, vel aliqua noxia confusio inter ciues emergat; sed iis tantum, qui hanc vel illam artem probè didicerunt, eiusq; rei publicum testimonium à suo magistratu retulerunt: quæ, obsecro, ratio suadet, vt quis citra illum delectum ad sacrorum procuracionem admittatur? An nõ

sapientia

Ecclesia nõ minus eget suis propriis ministris, magistratibus, & stipendiariis, quàm Respubl.

Sæctariis ministris corporis & sanguinis Christi loco merum panem & vinum distribuunt.

fapientum omnium iudicio, ars artium est, sacra rite tractare, decenterq; administrare? Nihil est ergo, cur ob id Ecclesiam in culpã vocent, quòd hîc nõ absq; delectu agat, non solum in admittendo, verum etiam in obligando. At de obligatione loco postea magis idoneo; habet enî ea res peculiare apud Antagonistas difficultatẽ.

Ho c ipso ariete ea quati & euerti quoque possunt, quæ contra definitum publicę orationis locum & tempus obiiciunt Adversarij. Etenim vt negotia publica non tractantur quolibet loco promiscuè, sed certo peculiariq; ratione ad isthac deputato, puta in curia vel domo ciuica, vel alia quavis æde publica ad eiusmodi munia destinata: Neque quolibet rursum tempore, sed certo & præfinito, nimirum ante vel post prandium, semel aut sæpius intra hebdomadam, annum, mensẽ, &c. Neque quouis tandem modo, sed certo, exempli causa, cum strepitu vel absque strepitu, publicè vel secretò; cum examine vel absque examine, & sic de cæteris (variant hæc enim pro negotiorum, quæ tractantur, ratione plurimum) ita etiam publicæ preces non quouis loco, tempore, aut modo indici, aut persolui debent, sed certo & præfinito. Quandoquidem vbi certa tempora & loca certis negotiis & muniis non sunt præfinita, ibi plerunque nullus seruari solet ordo; vbi autem ordo deest, ibi nihil perpetuum aut certum esse potest: Qui enim nulli tempori astricti sunt, facillimo negotio de die in diem, de hora rursum in horam differunt, & tandem, vt quotidiana experimenta euidenter ostendunt, nihil faciunt.

AD HÆC si gentium & Iudæorum populus habuit sua delubra & fana, sua tabernacula & templa, sua quoque stata tempora, quibus numini, quod colebant, precibus & sacrificiis litabant, & suum nihilominus litandi, precandiq; ritum: Si cuiusuis generis & factionis Sectarij publicas ædes, horreis vel theatris quàm templis similiores obtinent, in quas ad profanam suam cœnam sumendam, suorumq; ministrorum spermologiam audiendam frequentes cõueniunt: Si iuxta Sapientis dictum omnia sua tempora, addo & sua etiam loca habent; (neque enim eodem loco reus iudicatur & capite plectitur) cur publicæ solennesq; preces non haberent sua præfinita loca & tempora? Deniq; cum horum Canonica non in huius vel illius priuati gratiam, sed in totius

m m popu-

Ars artium est, sacra rite tractare & administrare.

Citra legitimi ordinẽ nihil potest esse perpetuum aut certum.

Diuersa munia & ministeria diuersa deposcunt loca & tẽpora, Eccl. 3.

populi utilitatem celebrentur & decantentur, curea ratione non instituerentur, ut populus, si vellet, eas adire & frequētare posset? At hic aditus nullo modo obtineri poterat, nisi certa loca & tempora definirentur, in quibus ordinariē persolverentur. Verūm de tempore paulò pōst latius: Est enim temporis ratio cum horarum numero ita coniuncta, ut ab ea diuelli vix queat.

Preces publicæ
certo ordine &
pondere prescri-
bi debuerunt.

IAM si necessum erat, ut ad publicam orationem certæ deputarentur personæ, quæ munus illud ex instituto obirēt, certa rursum loca & tempora, in quibus obirētur, multò magis necessariū erat, ut certa psalmorum, lectionum, antiphonarum, aliorumque eiusmodi ratio & ordo assignaretur. Quādoquidem si isthæc vnicuique; Ecclesiæ, vico, vel oppido libera relinquerētur, multò maior dissimilitudo, rerumque; confusio oriretur, quàm si de loco, aut tempore nihil certi decerneretur. Adhæc quæ totius populi nomine publicè procurantur vel administrantur, ea non modò cum certo pondere & mensura, verūm cum summa quoque; prudētia & gravitate institui debent; at ea prudentia, iudicii;que; maturitas nō reperitur in singulis, sed tantūm in paucis, puta in Reipublicæ Christianæ proceribus, primariisque; eiusdem membris. Non debet proinde id hic fieri, quod cuique; lubet, sed quod certa lege definitum est: Quemadmodum isthuc in aliis quoque; rebus ad Rempub. vel Ecclesiam pertinentibus observari consuetum est.

Quicquid circa
horas Canonicas
observatur,
hoc totū ratio-
nis dictamini &
populorum om-
nium consue-
tudinē maximè
est consentaneū.

PRAETEREA ut apud populum Christianum vnus agnosceretur DEVS, vna fides, vnum baptisma; ita vnus quoque, quantum per regionum & temporum rationem licet, externus cultus obtineat oportet; at hic nullo modo constare posset, si nihil firmi aut certi ea de re statutum aut traditum extaret, sed cuilibet collegio, oppido, vel vico, quid precum Canonicarum loco dicere vellet, integrum foret. Denique quæ de personis, locis, temporibus, cæterisque cognatis hætenus exposita sunt, ea rationi vsque adeò sunt consentanea, ut gentes verum DEI cultum ignorantes solo naturæ instinctu hæc omnia observauerint quàm studiosissimè. Habebant enim illæ (ut & Patres quoque, qui legem Mosaycam antecesserunt) suos Sacerdotes, suas aras, suas hostias, suas preces, imò verò suas quoque execrationes & excommunicationes. Apud Iudæos autem omnia ad externum DEI cultum pertinentia vsque adeò DEO ipso auctore erant certa & definita,

fnita, vt ne latum quidem culmen à præfinitis recedere fas effet.

AT torquet interim aduersarios septenarius horarum Canoniarum numerus; sed id citra vllam iustā causam. Neq; enim heri aut nudiustertius hic numerus est natus, verum vnā cum ipsa Ecclesia exortus, vel vt rectius dicam, à veteris Ecclesiæ Patribus acceptus, indēque per Apostolos, legitimosq; eorundem successores ad nos translatus. Fatetur enī Dauid, septies interdū DEVM se laudare consueuisse, quod vtiq; neque solus faciebat, neq; sine auctore faciebat, sed ad aliorum piorum exemplū, quod tum celebre extabat. Sed neq; Petrus & Ioannes ad nonā orationis horam ad templum ascēdisse; neq; Petrus orationis causa ad sextam superiora domus petiisse; neque Cornelius nona diei hora, qua hand dubio orationi intentus erat, Angelum ad se introeuntem vidisse; neq; Paulus & Sylas media nocte ad orationem surrexisse; neq; Daniel tandem ter interdū, nimirum tertia, sexta, & nona Hierosolymam versus orasse diceretur, nisi ea tempora peculiari quadā ratione apud Iudæos orationi deputata & consecrata fuissent. Sed & nihil quoq; vani aut superstitiosi hic numerus præ se fert: Imò verò multæ & magnæ extiterunt & extant causæ, cur hic potiùs quàm vllus alius præfinitus debuerit.

VERVM priusquam vel ex parte illas assignem, quæro ab Antagonistis, ij ne, qui peculiari ratione ad hoc instituti sunt, vti totius populi nomine & loco diuinas laudes decantent, iugesque precatores & intercessores pro communi omnium salute apud DEVM existant, semel duntaxat interdū DEVM inuocare, debitasque eidem laudes & gratiarum actiones persoluere debuerint, an sapius. Non semel tantum, quia neq; populi voto, neq; diuino quoque præcepto hac ratione factum fuisset satis. CHRISTVS enim Dominus vt semper, Apostolus autem vt sine intermissione oremus iubet, nisi quis forsan existimet, semel tantum, hoc est, continuo citra vllam interpolationem orandum esse; verum hoc propter causas supra allatas, & vulgo quoq; satis notas, fieri nullo modo potest: Ergo sapius. Quod si sapius, quæro rursus ab iis, bis ne, an ter, an quater, & sic deinceps? At quemcunque tandem numerum assignauerint, semper recurret eadem illa quæstio: Cur bis & non ter? vel cur ter vel quater, & non quinquies, vel sexies, vel decies, atque ita de cæteris.

Precum horarum numerus ex veteri Ecclesia in nostrā translatus.

Psal. 118.

Actor. 3.

Actor. 10.

Actor. 16.

Dan. 6.

Luc. 18.
1. Theff. 5.

Nullus horarum numerus potuit assignari, qui festiorem telis non esset expeditus.

Preces Canonicæ iis horis sunt assignatæ, quæ præ cæteris ad orandum visæ sunt magis idoneæ.

PLACUIT autem maioribus nostris, ut septenis vicibus id fieret; idque iis horis & temporibus, quæ præ cæteris ad orandum visæ sunt magis idoneæ; siue naturalem temporum qualitatem spectes; siue mysteriorum, quæ in illa inciderunt, rationem consideres. Norunt enim, qui iudicio & rerum usu valent, seriam orationem tempus pacatum & à turbis quietum deposcere; at noctu silent omnia. Norunt equè, auroram cibo iam plenè concocto, ad orandum & contemplandum aptissimam haberi. Norunt nihilominus, diei primitias cœlesti numini consecrandas, eidemque pro fida noctis custodia ex animo gratias agendas esse. Norunt, pij Christiani vocabulo indignos censendos, qui prius somnum capiunt, quàm contra noctis pericula, Satanæque tentamenta precibus se muniant, Deoque Opt. Max. de diurna luce fœliciter transacta gratias agant. Norunt tandem, tota reliqua, hoc est, intermedia diei parte ab omni orationis studio feriatum, esse minimè conuenire; adeoque intelligunt, publicæ orationis tempora, etiam si solam rationem ducem sequamur, commodissimo modo inter se distributa esse.

Plures rationes mysticæ cur preces publicæ in septem partes sunt distributæ.

MYSTICAS porrò septenarij numeri rationes alij alias assignant, prout in symbolicis illis alia alijs, quæ ad rem facere videntur, occurrere solent. Ante principalem autem, quam Ecclesia potissimum spectasse videri potest, ex vulgaribus illis referã nonnullas. Primò ergo ut CHRISTVS IESVS vna oratione, quam Dominicam appellamus, complexus est septem distinctas petitiones, vel septem distincta rerum genera, quas iuste desiderare & petere licet; ita Ecclesia assignauit septem distincta publicæ orationis tempora, quibus vel ea ipsa petamus, vel pro antè collatis gratias agamus. Mox spiritalis vitæ ratio absque Spiritus sancti donis consistere non potest; hæc autem citra orationis præsidium obuenerè temerè non solent: Cùm ergo septem sint Spiritus sancti charismata, equum est, ut septenis vicibus cœleste numen eorundem causa adeamus, suppliciterque inuocemus. Tertiò quæcunque condita sunt, in hominis commodum condita sunt; homo proinde pro omnibus & singulis Conditori debet laudem & gratiarum actionem: Atqui DEVS opus, quod fecerat, die septimo cõpleuit. Hæc ratio tangitur in hymnis, quæ per septimanam ad cuiusque diei vespers decantantur vel recitantur.

Genes. 2.

QVARE

QUARTO nemo lapsus refurgit, sed neque refurgere quodque potest absque peculiari DEI Opt. Max. gratia; hæc autem, vt supra ex Augustino audiimus, non obtingit sine oratione. Iustus autem septies in die cadit, vel cadere certè potest; ergo ne cadat, vel vt lapsus refurgat, per se vel per alterum septies oret oportet. Quintò numerari solent septem mundi ætates, in quarum singulis magna quædam opera effecta, indultaque sunt generi nostro illustria quædam beneficia, maximè verò in postrema: In ea enim Filius DEI nostri causa homo factus, passus, & mortuus est. Ne ergo tantorum munerum auctori simus ingrati, æquum est, vt per nos, vel per alios ad hoc initiatos & deputatos septies DEVM laudemus, gratesque eidem dicamus. Sextò lex, vt tradit Apostolus, umbra erat futurorum; atqui supra ostensum est, si non ab omnibus ludæis promiscuè, certè à melioribus & sanctioribus septies interdum & noctu orationi vacatum fuisse. Septimò & postremò septenarius hic precum horariarum numerus per septem tubas, quarum sonitu prostrati sunt muri Hiericho, adumbratus videtur. Nam vt hostium munitiones per illas corruerunt; ita Diaboli machinationes septenis hæc diuinarum laudum buccinis veluti validis quibusdam balistis, aut arietibus quassatæ dissoluuntur & prosternuntur.

VERVMENIMVERO licet Ecclesia ad hæc omnia, vel ad horum aliqua fortè respexerit, nullum tamè ex his primaria causa extitisse videtur, cur publicas preces in septem partes distribueret, easque eo ordine & tempore, quo iam olim fieri consuevit, recitari vel decantari iuberet. Causam autem cõsiliij decretiue huius principem habuit salutarem CHRISTI seruatoris nostri perpersionem: Hanc enim per eiusmodi preces gratia memoria recolle, perpetuòque celebrare & decantare voluit, eaque recordatione, iugique celebratione ad noua beneficia viam sibi munire; siquidem digna pro acceptis beneficiis gratiarum actio, est regia via ad impetrandum nouum à DEO beneficium. Sed iam quid singulæ horæ cum singulis crucis mysteriis cognatum habeant, paucis expendamus.

SERIES salutaris perpersionis breuiter eiusmodi extitit. Sub noctem CHRISTVS Dominus cum discipulis suis cœnat, augustissimumque corporis & sanguinis sui Sacramentum consecrat.

mm 3 Mox

Ultima mundi ætate magna, pleneque illustria Dei beneficia humano generi obtigerunt.

Iosua 6.

Ecclesia horas Canonicas, earumdemque tempora accommodauit præcipuis passionis Christi mysteriis & partibus.

Dominicæ passionis series paucis comprehensa.

Mox hymno dicto vnà cum vndecim exit ad montem oliueti, ibidemque ter patrem, vt calicem si fieri queat, à se transferat, ardentibus precibus rogat, singulisque vicibus Apostolos, vt orent & vigilent admonet; & prolixius orans sanguineum sudorem fudit. Paulò post à Iudæis captus circa noctis medium exhibetur Annæ & Caiphæ. Hic colaphis cæsus, totaque deinceps nocte vsque ad auroram variè ludificatus, summo manè Phariseorum & seniorum populi concilio sistitur. Hinc porro veluti blasphemus mortisque reus ad Pilatum abducitur. Pilatus rei exitum nullum inueniens, in innocentem IESVM mortis fert sententiam.

HORA tertia proinde CHRISTVS Dominus flagellis cæsus, spinis coronatus, arundine percussus, ad crucis supplicium abripitur. Hora sexta in crucem agitur. Hora nona, posteaquam spiritum emisisset, lancea cõfoditur; vesperarum hora à cruce deponitur. Circa noctem tandem syndone inuolutus & aromatibus conditus in sepulchrum inferitur. Iam horæ præcæ sue canonicæ ad eum modum ab Ecclesia sunt institutæ & distributæ, vt singulæ respondeant singulis perpeffionis CHRISTI mysteriis, singulisque primariis eiusdem perpeffionis partibus; ne videlicet earum memoria è filiorum suorum pectoribus vnquam excidat, ipsaque de tam illustri inauditòque beneficio, erga sponsum suum, à quo tantopere dilecta est, gratam sese declaret.

Cur præces Canonice passionis partibus sint accommodatæ.

Matutinæ præces quatuor comprehendunt partes, que olim quatuor distinctis noctis vigiliis decantabantur.

PRÆCES matutinæ in eorum memoriam celebrantur, quæ Dominus IESVS tota nocte partim in horto, partim in Annæ & Caiphæ domo perpeffus est. Porro autem vt nox tota diducitur in quatuor vigilias, ita solennes matutinarum præces quatuor complectuntur partes, nimirum tres nocturnos & laudes; quæ olim, vt Hieronymo, Isidoro, Thom. VValdensi, Cosmæ, & aliis nonnullis placet, ita erant distributæ, vt primus nocturnus absolueretur prima noctis vigilia, secundus secunda, tertius tertia, atque istud per diuersos Ecclesiæ ministros. Laudes verò sub postremam noctis vigiliam, hoc est, circa auroram, idque per totum initiatorum cœtum. Postea verò humanæ infirmitatis habitata ratione præces matutinæ vnà cum laudibus simul dici ceperunt. Atque hoc à quibusdam prima noctis vigilia, hoc est, vesperi post cœnam; ab aliis verò postrema vel circiter, hoc est, summo manè,

ab

ab aliis secunda vel tertia, hoc est, paulò ante vel post mediam noctem. Primum obseruant plerique horas Canonicas priuatim recitantes. Secundum Ecclesiæ Cathedrales & collegiatæ. Tertium monasticen professi & alij præterea nonnulli pij.

TRES nocturni, quorum singuli tribus constant Psalmis, totidemque lectionibus, respondent tribus illis interpolatis vicibus, quibus CHRISTVS Dominus orauit in horto; etsi non illis solis, vt paulò antè dicebatur. Prima autem in illorum memoriam & commemorationem peragitur, quæ CHRISTVS Dominus pertulit à summo manè vsq; ad tertiam. Tertia in eorum, quæ inde vsq; ad sextam. Sexta in eorum, quæ tribus horis perpassus in cruce: Reliqua in eorum, quæ inde acciderunt vsque ad sepulturam.

ADDO HIS, CHRISTVM Dominum non solum iis horis & temporibus, quæ iam attigimus, varia perpassum esse; sed validè & feruèdè quoque ad mortem vsque precatum esse: Tum quò nobis ostenderet, ecquidnam cum grauib; quandoq; iactaremur tentationibus, vel magnis vrgeremur periculis, facere nos oporteret; tum etiã quò singulas perpassionis suæ partes hac ratione cœlesti patri acceptiores, adeòque ad merendum vel satisfaciendum efficaciores redderet.

ET quidem in cruce & antequam à Iudæis caperetur, vocali oratione vsus esse, planum est ex Euangelio. An autem in aliis passionis suæ articulis vocaliter orarit, id ex Euangelistis certò non constat. Interim dubium nullum est, quin mentali oratione singulos dolores & cruciatus suos æterno patri seriò commendarit, votisque ardentibus pro omnium salute obtulerit. Si enim mentem ad DEVM semper erectam, eleuatamque habebat, maximè cum magnum illud cruentumque sacrificium pro totius mundi salute cœlesti patri offerebat, erectam habuisse putandus est. Etenim si summi pontifices, qui CHRISTI typum gerebant, in sancta non introibant absq; prece & sanguine, multò minùs magnus ille sacerdos, qui patri dextera asidet in cœlestibus, vt non sine sanguine; ita quoque non sine prece seipsum in holocaustum obtulit. Magnæ proinde Ecclesiæ fuerunt causæ, cur Canonicas preces numero septenario indiceret; iisq; temporù internallis & discriminibus celebrari & peragi vellet, quibus iam olim de more celebrantur & peraguntur.

ADDVNT

Quid singulæ horæ cum singulis passionis Christi partibus cognatum habeat.

Christus totò passionis tempore orationi, quantum licuit, integer fuit.

Christus Dominus circa noctis medium in lucem editus, & vitæ post mortem restitutus est.

Marc. vi.

Act. 2.

1. Cor. 15.

Luc. vi.

Joan. 20.

Marc. vi.

Act. 1.

Math. 27.

Ephes. 4.

In expo. orat. domi.

Cypriani sententia de tertia, sexta & nona.

ADDVNT his quidam alias nonnullas ex eorum temporum ratione petitas, quibus CHRISTVS Dominus peculiare aliquod opus patravit, aut beneficium in genus nostrum contulit. Etenim circa noctis medium in hanc lucem editus est: Postrema noctis vigilia vel etiam citius propter iustificationem nostram ex mortuis exsuscitatus est, quo etiam tempore natiuitas illius per angelos pastoribus annüciata est. In crepusculo vespertino, vt quidam, in matutino autem, vt alij volunt, verbum in utero virgineo caro factum est. Quare etiam vbi Catholica religio obtinet, manè & vesperi campanæ pulsus ad orationem signum datur. Manè orto iam sole post resurrectione suam apparuit Magdalena & aliis mulieribus: Tertia (quando etiam Apostolis caterisque, qui cum illis erant, impertitus est Spiritum sanctum) vt quibusdam placet, Petro; Sexta Iacobo, Nona duobus discipulis euntibus in Emaus; vesperi omnibus simul; Ad caelos tandem circa meridiem vel horas aliquot post meridiem, ascendisse creditur; quo etiam tempore ad sanctorum Patrum Limbum descendit.

ET vt horum omnium nihil omnino extaret, adhuc sola Catholicae Ecclesiae voluntas, illustrisque veterum patrum auctoritas fat nobis hic esse deberet; vix vllus enim comperitur antiquus scriptor, qui vel omnium vel aliquarum certè Canoniarum horarum non meminerit. Cyprianus: In illis horarum spaciis (loquitur de tertia, sexta & nona) ter trinitatis sacramentum denotatur. Nam à prima hora vsque ad tertiam trinitas horarum completur. Rursum peracta tertia à quarta vsque ad sextam, altera est trinitas. Deinde à septima vsque ad nonam, trinitas tertia completur. Hæc ergo horarum spacia iam pridem spiritualiter determinantes adoratores DEI, statutis & legitimis ad precem temporibus seruebant. Hæc Cyprianus de temporibus, quæ Iudæi inter orandum obseruabant.

VERVM quòd nos in maiori luce, absolutiorèque lege versemur, monet nos eo horarum numero contentos esse non debere; addit proinde: Sed nobis, fratres dilectissimi, præter horas antiquitus obseruatas orandi nunc & spacia & sacramenta creuerunt. Nam & manè orandum est, vt resurrectio Domini in matutina oratione celebretur, quod olim Spiritus sanctus designauit in Psalmis dicens: *Quoniam ad te orabo Domine, manè exaudies vocem meam.*

Psal. 5.

Manè

Manè aſtabo tibi & contemplantor te. Et iterum per Prophetam loquitur, dicens: diluculo vigilabunt ad me, dicentes: Eamus & reuertamur ad Dominum DEVM noſtrum. Recedente item ſole, & die ceſſante, neceſſariò ruruſum orandum eſt. Nam quia ſol CHRISTVS verus eſt, & dies verus, Sole ac die ſeculi recedente quando oramus & petimus, vt ſuper nos veniat denuo lux, CHRISTI precamur aduentum, lucis æternæ gratiam præbiturum. Hic oblique tanguntur omnes horæ, quæ hucusque obſervantur & decantantur in Eccleſia DEI: Siquidem matutinæ orationis nomine complectitur matutinas cum laudibus & primam. Nomine autem veſpertinæ precis, veſperas & completorium designat; reliquas verò ſuis propriis vocabulis appellat.

FACIT huc quoque illud Baſilij Magni: Horæ à ſanctis viris precibus ad DEVM & laudibus dicatæ ſequendæ ſunt; ait enim magnus Dauid: *Media nocte ſurgebam ad conſtitendum nomini tuo, ſuper iudicia iuſtiæ tuæ.* Ruruſum ait: *Veſpere, & manè, & meridie narrabo, & annuntiabo, & exaudiet vocem meam.* Et hæc quoque generali quadam ratione omnes horas in Eccleſia receptas complectuntur. De nocturnis precibus concionatur illud Hilarij: *Memor fui nocte nominis tui.* Scit præcipuè nocturno tempore diuini eſſe à nobis nuntius recordandus. Scit tum maximè cuſtodiam DEI legis à nobis eſſe retinendam, cum ſubrepunt animo impuræ cupiditates, cum ſtimuli vitiorum per recens aſſumptum cibum corpus exagitant: Tum DEI nomen recordandum eſt, tum cuſtodienda eius lex eſt, pudicitiam, continentiam, timorem DEI ſtatuens. Nouit hoc præcipuè tempore Dominum eſſe orandum, deprecandum, promerendum, dicens alio loco: *Lauabo per ſingulas noctes lectum meum, lachrymis meis ſtratam meam rigabo,* non eſt periculoſo nocturnarum vigiliarum otio animus relaxandus, ſed in omnibus deprecationibus, in confeſſionibus peccatorum occupandus eſt, vt cum maximè corporeis vitiis detur opportunitas, tum præcipuè eadem vitia diuinæ legis recordatione frangantur. Hactenus Hilarij de nocturnis precibus, de quæ grauibus nocturnarum precum cauſis Dæmonis que inſidiis.

AD nocturnas & diurnas horas ſimul pertinet illud Hieronymi, horam tertiam, ſextam & nonam; diluculum quoque & veſperam nemo eſt qui neſciat, & in eadē epiſtola ruruſum; bis nocte,

nn terque

Cyprianus oblique exponit omnes horas Canonicas.

De inſtitu. relig.

Pſal. 118.

Pſal. 54.

Ad Pſal. 118.

Dæmones nocte præcipuè caſtis corporibus & mentibus inſidiantur.

Pſal. 6.

Epiſt. ad Euſto.

terque ad orandum surgendum est; & ad caput sextum Danielis: Has tres horas, nimirum tertiam, sextam & nonam, quas Propheta Daniel quotidie celebrare solitus erat, & Ecclesiastica traditio intelligit. Et ad Demetri: Præter psalmodi & orationis ordinem, quæ tibi hora tertia, sexta, nona, ad vesperam, media nocte, & manè semper exercenda est, statue quot horas sanctam Scripturam addiscere debeas. Et in Epitaphio Paulæ: manè, hora tertia, sexta, & nona, vesperi, noctis medio per ordinem psalterium cantabat.

Paulæ Romanæ
cōsuetudo in ho-
ris Canonicis.

MULTA hîc dicit Hieronymus obseruatione digna, primò diurnas, nocturnasque horas, quas suis ille nominibus appellat, vsq; adeò notas esse, vt nemo illas nesciat. Mox orationes & psalmos, quæ manè, vespere, tertia, sexta, nona, & noctis medio per id tempus de more dicebantur (vnde etiam traditionem Ecclesiasticam vocat) nunquam intermittere licere. Postremò noctu bis aut ter ad orationem surgendum, quæ res certo nobis argumento est, ætate Hieronymi tres matutinarum nocturnos tribus distinctis temporibus dici consueuisse: puta prima, secunda & tertia noctis vigilia: Siquidem laudes, vt ex hymnis, qui ferialibus diebus ad laudes decantari solent, notum est, quarta noctis vigilia, hoc est, circa auroram celebrabantur. Ad quem ritum discretè quoque alludunt hæc Valeriana: Vigiliis tribus horis dispersimus nocturnis, vt non solùm verbo, sed & factò quoque tres vigilias prædicemus, de quibus ait Dominus; Beati sunt serui illi, quos cum venerit Dominus, inuenerit vigilantes &c.

Tempore B. Hiero-
nymi ter no-
ctu ad preces sur-
gebatur.

Li. 1. c. de Mat.

Luc. 12.

AT quia canillabitur hîc fortè quispiã, Hieronymum & alios veteres non omnium horarum Canonicarum conceptis verbis meminisse (vix vsquam enim extat memoria Completorij, rarò etiam Primæ) adeoque illorum ætate non septem, sed quinque tantum aut sex obtinuisse, subiicere hoc loco placet Concil. Agathensis decretum, quod ætatem nostram mille propemodum supra ducetos annos antecessit. Decretum Concilij ita sonat: Presbyter manè matutinali officio expleto, pensum seruitutis suæ videlicet primam, tertiam, sextam, nonam, vesperamque persoluat ita tamen vt horis competentibus iuxta possibilitatem, aut à se, aut à scholaribus publicè compleantur. Deinde peractis horis & infirmis visitatis, si voluerit, exeat ad opus rurale ieiunus, vt iterum

Decel. Misc. c. 1.

necef-

necessitatibus peregrinorum & hospitem suae diuerforum com-
meantium infirmorum atque defunctorum succurrere possit, vs-
que ad statutam horam pro temporis qualitate, Propheta dicente:
Septies in die laudē dixi tibi. Qui septenarius numerus à nobis imple-
tur, si matutinali, primæ, tertix, sextæ, nonæ, vespere & completo-
rij tempore, nostræ seruitutis officia persoluamus. Nam de no-
cturnis vigiliis idem ipse Propheta ait: *media nocte surgebam &c.* ergo
his temporibus laudes Creatori nostro super iudicia suæ iustitiæ
referamus. His clarius de horarum Canonicarum numero, sin-
gularumque appellatione dici nihil potest. De modo autem Can.
30. eadem Synodus hæc adiungit:

ET quia conuenit, ordinem Ecclesiæ ab omnibus æqualiter
custodiri, studendum est vbique sicut fit, & post Antiphonas col-
lectiones per ordinē ab Episcopis vel Presbyteris dici; & hymnos
matutinos vel vespertinos decantari diebus omnibus, & in con-
clusionē matutinarum vel vespertinarum & missarum post hym-
nos capitella de psalmis dici; & plebem collecta oratione ad ve-
speram, ab Episcopo cum benedictione dimitti.

MITTO hoc loco Isidorum, qui de vigiliis nocturnis, earun-
demque causis, & tertia item, & sexta, & nona latè philosophatur.
Ambrosium, qui aues ad matutinas & vespertinas laudes decan-
tandas nos inuitare asserit. Cubituræ namque, quasi diei munere
latè iam peractō, æthera cantu demulcere, exortōque sole quasi
iustas DEO Creatori laudes referentes, eandem musicam denuo
instaurare solent. Augustinum, qui ritum psalmorum & hymno-
rum decantandorum à CHRISTO & Apostolis ad nos defluxisse
affirmat. Iulianum Apostatam, qui Cassiodoro referente Eccle-
siasticum psallendi ritum ad gentium sacerdotes transtulit, ne
Ecclesiæ honestas paganis esset admirationi. Et reliquos tandem
omnes, qui partim ex instituto, partim aliud agentes ea de re scri-
pserunt. Puto enim horarum Canonicarum numerum, diur-
numque earundem vsum iis rationibus, symbolis, & auctoritatibus
munitum esse, vt Antagonistarum telis non facillè cessurus sit.

AT dicent forsàn: sint sanè septem horæ Canonicæ, quæ sta-
tis temporibus certisque locis dicantur integrè; at fiat hoc libe-
rè, ne quis legis vel statuti cuiuspiam occasione laqueus cōscien-
tiis iniiciatur. Insulsa est hæc ratio; etenim si militibus, si iudicibus,

n n 2 si ser-

Psal. 118.

Septem horas
Canonicas pro-
priis suis nomi-
nibus designat
Syn. Agathensis,
Psal. 118.

Lib. 1. cap. 19.

Ad Psal. 118.

Ad inquit. Ianu.

Cut Iulianus Apo-
stata, Canonicarum
horarum ritum
transtulerit
ad Paganos.

Inſulla eorum
eſt ratio, qui mi-
niſtris liberum
relinqui volunt,
preces Canoni-
cas ſoluere aut
omittere.

ſi ſeruis, ſi omnibus denique, qui in aliquo publico munere vel magiſtratu verſantur, leges ſeruntur, quæ ad fidam impoſiti muneris procurationem adigant, & iure ſeruntur; (ſiquidem ea eſt naturæ noſtræ infirmitas & ignauia, vt, niſi adſit aliquis ſemper ſtimulus, quo ad officium faciendum perurgeatur, parum aut nihil plerunque facere ſoleat) cur Eccleſiæ miniſtris nullæ ſtatuentur leges, quibus vel dirigantur, vel ad officium ritè obeundum compellantur? An non æquè illi calcaribus egent, ac alij homines? An non meritò formidare hîc licet, ſi liberum eſſet impunè, hoc eſt, citra vllam legalem pœnam vel DEI offenſionem in-iunctum munus omittere, perpaucos fore, qui ex animo illud facerent?

PRAETEREA ſi Eccleſia multas tulit leges & ſanctiões de officio Archidiaconi, Archipreſbyteri, primicerij, ſacriſtæ, Cuſtodis, Vicarij, Iudicis delegati, Legati, Iudicis ordinarij, de cenſu & exactione de clandestina deſponſatione, de que ſimilibus aliis ſexcentis, cur nõ etiã de publicarum orationum ratione? An non æquè probroſa & noxia eſſet hac in re negligentia, ac in aliis quàm plurimis, de quibus ſeuera lata ſunt leges? Denique ſi populares pœnis & legibus compelluntur, & iure optimo compelluntur, vt ſoluant decimas, frugum primitias, aliãque id genus Clericorum iura vel ſtipendia; cur Clerici viciffim non cogentur, vt præſent DEO & populo debita obſequia? An non iniquiſſima lex eſſet, ſi Rex vel princeps quiſpiam cogeretur militi menſtruum, vel annuum, vel vitalitium ſtipendium dependere, & miles è diuerſo non cogeretur ad propugnandam principis vel patriæ ſalutem? Hac clarè, vt opinor, oſtédunt legem de horarum Canonicarum penſo latam iuſtam, & ſanctam eſſe.

Nõ minds æquif
eſt vt Eccleſie mi-
niſtri per leges
compellatur ad
horarũ penſum,
quàm vt ſecula-
res adigantur ad
decimarum ſolu-
tionem.

AT quò eleutheropolitis illis pleniùs fiat ſatis, addo prædi-ctis, nullum de horis Canonicis extare præceptum, quod omnes abſolutè obliget; quicquid enim ea de re cautum extat, hoc totum eſt conditionatum illos ſolum ligans & obligans, qui Eccleſiæ immunitatibus, priuilegijs, & fructibus gaudere volunt: hoc eſt, eos tantum, qui ſponte nullo cogente, Eccleſiaſticum vel monaſticum inſtitutum complexi ſunt. Quare horas Canonicas recitare vel decantare eſt quoddam verius onus publico & honorario muneri annexum, quàm abſolutum per ſe præceptum.

Etenim

Etenim ut nemo alieno principi militare tenetur, nisi stipendiis vel prærogatiuis, quæ suis ille militibus proponit, potiri voluerit: ita nemo omnium Ecclesiæ seruire, vel monasticen profiteri obstringitur, nisi ob commodorum spem, vel perfectioris vitæ desiderium, vltro id expetuerit. Verum enimverò ut ad vnū omnes, qui præmia militantibus proposita consequi volunt, impigrè pugnare, intrepideque belli periculis sese exponere obligantur, ita quoque qui Ecclesiæ emolumentis, priuilegiis, & immunitatibus frui exoptant, ea onera subire, & bona fide præstare debent, quæ suis illa ministris imponit. Qua quidem in re nulli prorsus sit iniuria; nihil enim decentius, æquius, aut rationi cōsentaneum magis, quàm ut ij, qui sentire volunt aliqua commoda aliàs indebita, vicissim sentiant labores, & incommoda, quæ rebus illis commodis vel fructuosus sunt annexa. Et quod hîc dictum est de horis Canonicis, hoc ipsum quoque dictum accipiatur de cœlibatu, deque aliis nonnullis sacerdotij dignitati indiuulsè annexis.

CAETERVM lex, de qua hîc sermo est, non obligat omnes, sed tria tantum hominum genera, nimirum sacris initiatos, sacerdotium vel beneficium Ecclesiasticum cum clericali titulo pacatè obtinentes, & religiosos choro mancipatos, etiam si in sacris ordinibus constituti non sint: Videntur hi tamen ex quadam recepta consuetudine ad horarias preces magis obligari, quàm ex vlla omnino lege aut sanctione, quæ ea de re lata sit. Quare etiam sola superioris volūtate è choro, cuius muniis mancipati fuerant, in laicorum ordinem, vbi nulla lege aut cōsuetudine ad horas Canonicas obligantur, transferri possunt: & vice versa laicorum albo semel ascripti, si præposito ita visum fuerit, chori officii mancipari queunt. At istud fieri nullo modo posset, si monachatum professi communi iure ad horas Canonicas obligarentur.

PORRO autem quòd ij omnes, qui maioribus ordinibus initiati sunt, etiam si nullum beneficium Ecclesiasticum possideant, ad præcum horarum pensum quotidie dependendum obligentur, id nemo orthodoxè institutus in dubium vocat. Sed & naturalis quoque ratio æquum id esse, minimè obscure demonstrat. Nam quotquot ad munus aliquod publicum aut ad quemcunq; honoris gradum admittuntur, illi omnes iure, meritòque onus illud

nn 3 subire

Nemo absolutè ad horarum Canonicarum pensum cogitur, sed is tantum onus illud præstare obligatur, qui beneficiis, prærogatiuis, & immunitatibus Ecclesiasticis vult potiri.

Tria hominum genera ad horas Canonicas obligantur.

Sacris initiali ad
recitandum vel
decantandū ho-
ras Canonicas
obligantur.

subire debent, quod tali muneri vel honoris gradui iuste adiun-
ctum est: Ecclesia autem magnis mota rationibus precum ho-
rariarum pensum maioribus ordinibus adiūxit; quare omnes sa-
cris initiati quotidie horas Canonicas persolvere obligantur. In
maioribus autem cōstituti, si Ecclesiastico beneficio carent, non
videntur cōmuni aliqua lege ad certas preces obligari, ita ut no-
xam incurrant, si illas fortē nō persolvant. Consultē tamen & re-
ctē faciunt, qui id præstant, quod locorum ordinarij pro dicece-
sium consuetudine iniungere solent. Cum enim tales privilegij
& immunitatibus Ecclesiæ gaudeant, par est, ut huius rei causa
aliquid etiam præstent, quodcumq; tandem illud sit.

Titulo seculari
beneficium ali-
quod obtinētes,
non obligantur
ad horas Cano-
nicas.

R V R S V M quōd ij omnes, qui sacerdotium cū sacerdotali vel
clericali titulo possident (nam qui seculari titulo beneficij cuius-
piam fructus percipiūt, ut quibusdam locis cōmunis collegij Me-
dicus, Quæstor, Theologus, Concionator, Ludirector, aliq; cuius-
modi; tum ij quoq; qui studiorū causa pensionem aliquā super al-
terius beneficium assignatam habent, ab hoc onere immunes cē-
seri solent) horarias preces quotidie recitare obstringantur, etiā si
sacrum ordinem nullum susceperint, id illis clam esse non potest,
qm̄ cur huic vel illi hoc vel illud beneficium assignetur, non igno-
rant. Intelligunt autem pleriq; omnes, Clericos nō secūs sese ha-
bere ad sua beneficia, siue ad sacerdotiorum suorū emolumenta,
atq; se habent milites ad sua stipendia: Ludimagistri ad sua dida-
ctra, & cæteri mercenarij ad sua salaria. Ut ergo militi nullum de-
betur stipendium, si nullos militares labores subit; Ludimagistro
nullum didactrum, si nullū instituit, famulo mercenario nullum
salarium, si nulli Domino operas suas præstat; ita Clerico quoq;
nullum debetur beneficium, hoc est, sacerdotij cuiuscunq; cen-
sus, si nullum Ecclesiæ præstet obsequium. Ordinarium autem
obsequium vel officium, quod Ecclesia ab omnibus & singulis
beneficiariis exigit, est precum horariarum pensum.

H I N C sequi videtur, qui beneficij cuiuspiam titulum obti-
nent, sine vllis omnino fructibus, eos ratione beneficij ad hora-
rum Canonicarum debitum lege nō teneri. Vbi enim nulla pro-
posita est merces, ibi nulla extare videtur obligatio ad laborem.
Est hīc sermo de iis, qui beneficij, cuius titulum habent, fructus nō
carnunt, neque ut maximē id studeant, carpere possunt. Secūs de
iis sta-

his statuendum est, qui carpere potuissent, si voluissent, aut etiam-
num possent, si vellent. Idem nonnulli de his statuunt, qui tenuis-
simum beneficium obtinent. Tenuissimum vocant, quod nullo
modo ad vite sustentationem sat est. Sunt tamen, qui nudum titu-
lum ad obligandum quempiam ad precum horariarum onus sat
esse putat, nedum tenue aliquod beneficium; verum licet horum
sententia magis fortassis sit secuta, videtur tamen plus satis dura.

SECUNDVM mitiorem itaq; sententiam à persoluedo ho-
rarum Canoniarum debito excusantur, qui nullos, aut certè quàm
tenuissimos ex beneficio quod habent, fructus percipiunt. Excus-
antur hinc illi etiam, qui nullum habent breuiarium, neq; habere
possunt: Quod illis vsu venire posset, qui seruitute infidelium pre-
merentur, vel in aliqua solitudine versarentur, vel tanta inopia te-
nerentur, vt horarium codicem parare non possent. Tum oculis
capti, vel ita cæcutientes caligantésue, vt commodè legere ne-
quaquam valeant, cæteriç; grauiori morbo pressi. Interim quos
morbus excusat, nõ excusat semper à toto, sed ab ea tantum par-
te, quàm citra grauiorem valetudinis offensionem recitare non
possunt. Idem statuatur de aliis impedimèto aliquo irretitis: Qui-
tis enim tenetur hinc præstare quod nõ incommodè potest. Tum
ij rursum omnes, qui simul orare & munus illud, quod magis vti-
le vel necessarium est, obire non valent. Tum illi denique omnes,
qui iusta de causa à Pont. Max. ab eo onere exempti sunt. Illi por-
rò, qui aliqua Ecclesiastica censura irretiti tenentur, vt sunt ex-
communicati, exauctorati, suspensionis vel interdicti vinculo in-
nodati ab hoc debito non sunt liberi. Debent enim si publicè
non licet, priuatim illud persoluere; alioquin commodum ex suo
peccato reportarent.

QVID illis fiet, qui citra vllam iustam causam horas Canoni-
cas omittunt? sanè quotquot citra causam iustè excusantem, de-
bitum hoc dissoluere omittunt, ad vnum omnes, si communi do-
ctorum sententiæ fides est, vt sanè est magna, graue peccatum in-
currunt, & fructus nihilominus beneficij, pro omissionis ratione
deperdunt: quemadmodum id ex Concilij Lateranensis decreto
iuste, sanctèq; super ea re edito planè, & planiùs adhuc ex PII V,
extrauagante cognoscere licet. Habet hæc autem de verbo ad
verbum in hunc modum:

Qui excusentur
ab horis Cano-
nicis, & qui se-
cùs.

Citra causam
horariorum pre-
cium penum o-
mittentes pecca-
tum comittunt,
neq; fructus su-
os faciunt.
Sess 9.

PIVS Episcopus seruus seruorum DEI, ad perpetuam rei memoriam. Ex primo Lateranensi Concilio pia & salubris sanctio emanauit, vt quicumque habens beneficium Ecclesiasticum cum cura & sine cura, si post sex menses, quam illud obtinuerit, diuinum officium legitimo cessante impedimento non dixerit, beneficiorum suorum fructus pro rata omissionis officij & temporis suos non faciat; sed eos tanquam iniuste perceptos in fabricas ipsorum beneficiorum, vel pauperum eleemosynam erogare teneatur. Veruntamen multorum animi suspensione tenentur, cuiusmodi ratio predicta ratio sit habenda.

NOs huic rei euidentius & expressius providere volentes statuimus, vt qui horas omnes Canonicas vno vel pluribus diebus intermiserit, omnes beneficij seu beneficiorum suorum fructus, qui illi, vel illis diebus responderent, si quotidie diuiderentur; qui vero matutinum tantum, dimidiam; qui ceteras omnes horas, aliam dimidiam; qui harum singulas sextam partem fructuum eiusdem diei amittat: Tametsi aliquis choro additus non recitans, omnibus horis Canonicis cum alijs praesens adsit, fructusq; & distributiones forte aliter assignatas, sola praesentia iuxta statuta, consuetudinem, fundationem, vel alias sibi lucri fecisse pretendat.

Is etiam praeter fructuum & distributionum amissionem; item ille, qui primis sex mensibus officium non dixerit, nisi legitimum impedimentum ipsum excusauerit, graue peccatum intelligat se admisisse. Declarantes praestimonia, praestimoniales portiones, & qualiacunq; alia beneficia, etiam nullum omnino seruitium habentia obtinentes, cum praedictis pariter contineri; at quicumque pensionem, fructus, aut alias res Ecclesiasticas, vt Clericus percipit, eum modo praedicto ad dicendum officium paruum B. MARIAE virginis decernimus obligatum, & pensionum, fructuum, rerumque ipsarum amissioni obnoxium. Hac Concilium & Pontifex in eos, qui horas Canonicas nulla re impediti non recitant. & non immerito: Siquidem fructus beneficiorum sunt eorum stipendia, qui Ecclesiae militant. Quare communiter dici consuevit; beneficium datur propter officium. At de horis Canonicis pro instituti nostri ratione satis.

Decantia

Canonici ceterique beneficia-rij praesentes & non recitantes cadunt in poenam in non recitantes decretam.

De cantu Ecclesiastico, iniquoq; illorum studio, qui illum veluti rem insulsam & superstitiosam impugnant.

CAPVT NONVM.

AST nondum conquiescunt aduersarij; dicunt enim: Sit sanè septenis interdiu vicibus orandum; sint pœnæ & culpæ obnoxij, qui ad munus hoc deputati remissiùs, quàm par est, agût: Sint salutaria & Christiano homine non indigna cetera, de quibus actum est hætenus. At quorsum hîc opus est sublata voce? aut concentu Musico? an non is rem visu dignam committeret, qui à viro principe cantando quippiam efflagitaret, quâtò magis à DEO? Quorsum spectat tanta in vna re, in qua summam consensionem esse oportebat, varietas? Vix enim vnum collegium reperitur, quod cum altero in horarum Canonicarum ratione consentiat. Quorsum tandem alia multa, quæ quandam secularem leuitatem præ se ferunt veriùs, quàm aliquam Ecclesiasticam grauitatem?

DE cantu: cuius in horis Canonicis, cæterisq; officiis diuinis frequens & celebris in DEI Ecclesia vsus est, succinctè aliqua dicturus, pono hîc duo tanquã quoddam futuræ disputationis fundamentum. Alterum horum est, publicæ orationis (ad hanc enim solam, quæ de cantu disputantur, pertinent; priuata enim oratio nullo eget vocum strepitu, siue pro ipso orante fundatur, siue pro altero) scopum & quasi munus proprium tripartitum esse. Primò partium illius est, DEVM veluti summum rerum omnium opificem, cõmunemq; totius vniuersi Dominum & administratorem laudare, dignisque encomiis & elogiis euehere: mox pro collationis & beneficiis gratias eidem agere, postremò quæ animo vel corpori necessaria videntur, suppliciter ab illo petere.

Tripartitũ publicæ orationis munus.

ALTERVM est, publicæ orationi, vt publica est, cantum non repugnare: Siquidem oratio vt publica est, inter cætera deposita, vt ea ratione instituat, quò in publicam hominum notitiam venire queat: Tum quò Ecclesiæ eiusdemque magistratui palàm constet, sacro ministerio mancipatos munus, ad quod ob-eundum consecrati, publicòque stipendio conducti sunt, fideliter obire; tum maximè quò populus certò intelligat, se perpetuos

Cantus publicæ orationi, vt publica est, non repugnat, sed multis modis in eã quadrat.

o o & cer-